

ՔԱՋԱԿՈՐՈՎ ՄՈՒՇԵՂԸ ԶԻՐԱԻԻ ՀԱԿԱՏԱՄԱՐՏԻՆ ՄԷՋ

Հայկի աստղին փառք բոցուտ կը ցոլայ,
Սասաններէն վրէժխնդրութեան օրն հասաւ.
Արեւմուտէն Պապ Բագաւորը կու գայ
Լըծած հեյլէն առիծներու գունդ անբաւ.
Իմա՛ց տըւէք Անյուշ բերդի Արշակին՝
Թէ ոտքի են վաշտերն ահա վասակին.
Ճերմակ ձիով քեւառորած արծուի պէս
Կը դիմէ զերդ հսկայ՝ դէմքով բոցագէտ
Քաջակոյրդ՝ վը Մուշեղ
Պարսից ուղղած աչքն ահեղ:

Երկնքի մէջն է բու բախտդ, ո՛վ Հայաստան,
Ագահ ձեռքերն են քեզ անհաս.
Հագիր գէնքերդ, կանգնէ՛ հսկայ յաղթական.
Տե՛ս սարսեցան Տարուս, կովկաս.
Ու նետահար քեզմէ Մարն եւ Ասորին
Զեն շարժեր քարն իրենց շիրմին.
Հապ՛օն գէնքի, օ՛ն անդր մարտի, յաղթութեան,
Թող հայրենեաց հիւներն անխախտ ամբանան:
Հայոց հաւատքն, Հայոց տուն
Ագա՛տ մընան հաստատուն:

Դարձէ՛ք լեռներն, հըրոսակներ հիւսիսի
Լալու հնձուած գըլուխներ բիր.
Մի՛ պայքարիք խումբերուն հետ քաջարի
Թող չըզգուեն թորգումին քուր.
Աւա՛ղ քեզ Լեկ շանքահարուած դու Շերգիր
Քաջ Կամսարէն ինկած երկիր.
Սպանդարատ նայուածքդ յետին կտրելով
Զըզեց ալի կինդ, որք տըղաքդ սուգով,
Ու քաշեց քաղցր աչքերուդ
Յանքեթական արեւմուտ:

Բա՛ւ է քեզ այդ վէ՛րքը, փախի՛ր սէգ Ուռնայր,
Դու կը փարիս փըշոտ գագի.
Քեզ կը կոփէ քաջակոյրդն այրաքար
Զէնքին բունով անպարտելի.
Դուն որ գըլուխն էիր խնդրած Մուշեղի,
Արիւնահոս կառափդ արդ տար Շապուհի,
«Ճերմակ ձիին անքիւ վէրքերն այս, ըսէ՛,
Քու արեւուդ, Արեւա՛ց արքայ, կը ձօնէ.
Թէ առելի մուկիս չար
Դու Մուշեղին գանի տար»:

Օտարացած դու մեր գունդէն, Մերութեան,
Զուր կը դիւքես անգութ Շապուհին,
Զուր կը ծըխէ Մագդէղներու ատրուշանն
Շուտով պիտի դառնայ անհիւ.
Նըպատ լեռնէն Ներսէս մեր Հայրն հայրենեաց

Թրգմ. աշխ. Յ. Վ. ՅՈՎՀԱՆՆԵՍԵԱՆ

Աղօթք կ'ընէ բազկատարած.
Մեր սընարին երկինքն ուրախ կը հսկէ,
Ու քշնամույն նետի տարափ կ'անձրեւէ.
Վագեց Հայկազը Զիրաւ
Պարսիկ բանակն ետ փախաւ:

Կեցի՛ր կեցի՛ր ո՛վ Արծրունիդ ամբարիշտ,
Հայոց քագին հետապնդող
Ի՞նչ կը փախչիս քեզ արժանի վարձէն միշտ.
Ահա եկաւ քեզ պըսակող.
Ասպետ Սմբատը փոխարէն քրտինքիդ
Շամփուր կը դնէ կունտ գագաքիդ.
Ընկեր կրակի, արդ կըրակով պըսակուէ՛
Եւ գնա Արեւմտի ժողովին գա՛հը բազմէ.
Ա՛յս քագ, ա՛յս գահ մատնըչին
Հայ հայրենիք դրժողին:

Հայք փող գարկէ՛ք, յաղթութեան վառ կարօտով
Անտուար դուք դրկեցէ՛ք.
Թարմ ուրիով, եռագունեան նարօտով
Զեր քըղանցքն՝ քը պննցէ՛ք.
Դիտանցէ՛ք քող քագաւորն իջնէ ցած
«Առ Արշակ քաջ» բիր Պարսիկներ են գոհուած:
Քահանաներ, սպաներ երկինք ու երկիր
Համբարեցէ՛ք այս պատերազմն երկնամիր.
Վառով, խաչով արծուենշան
Վանեց, քանդեց ատրուշան:

Կարկաչափու Արածանույ ափերուն
Սեղան կանգնէ՛ մեծըդ Ներսէս,
Ուսկից Տրդատ եկաւ անցաւ փոքորկուն
Կնքուած յԱստուած ու Գրիգորէս:
Կարմիր ճակտով պարմանիներ հայագունդ
Կը մկրտուին հոն քաջութեամբ հոգեքունդ.
Ծափ կը գարնէ յորձանգներով Աշտիշատ,
Ծափ կը գարնէ Ս. Կարապետն ուխտաշատ:
Ու քմբկահար կը վագեն
Բագրեւանդի ճամբայէն:

Ճերմակ ճարտուկն օդապարիկ կը ճօնի
Ոտնատրոփ լոյս սմբակով,
Փըռնչն ահեղ Տիրիկկատար կը հասնի,
Կուռ քաջաց սիրտը հեշտանքով.
Գըրգուռ, Մամբուտ կը մըռնչեն կը գոռան,
Մեղրագետն է մէջ ցնծութեան.
Կը սրբէ սուր սլաքով քրտինքն իր Մուշեղ
Կ'անձրեւանան յաղթանակներն իր ըրքեղ.
Եւ կը ցցէ տէգն արի
Պահապան Հայ աշխարհի:

Հ. Դ. ԱԼԻՇԱՆ

ԱՆՆԵՄԱՐ ԾԱՂԻԿՆԵՐ

Մամուռներու տամուկ գրքիկն մէջ ծըլած՝
Վըշտիս պատկեր, ո՛վ երփներանգ ծաղիկներ,
Մահկանացուի այս բիրերով քաղարկուած
Ոչ ոք տեսաւ ըզձեզ, չըզգաց գեղը ձեր:

Անհունօրէն կը փափագիմ, բախտակից
Ըլլալ ձեզի, չընշմարտիլ ոչ մէկէն...
Երջանիկ եմ երբ՝ միայն ես գիտակից
Իմ ցաւերուն՝ մոռցուած եմ մարդերէն:

Պերնանքը ձեր՝ ա՛յնքան գողտր է, ամօթած՝
Որ միշտ ծածուկ կ'ուզէ մընալ աչքերէ.
Իմ կոկոնն ալ վըշտի՛ դեռ լոյս չընեսած՝
Կ'ընտրէ քացուիլ հեռու՛ն ճեղք ոտքերէ:

Հովիտներու ամպը ձեզի հովանի՛,
Որ չծմբին ձեր արմատներն երկնատունկ,
Ասոնց վըրայ բիր բաժակներ գեղանի՛
Որ կը բուրեն դէպ՝ Արարիչն երգ եւ խոնկ:

Մոռացութեան քողն ալ, երնէ՛կ, պատանքը
Անմահահոտ սուրբ բողբոջները հոգույս,
Մինչեւ որ օր մը երկնապող տեղանքներ՝
Զիս նեղներն... եւ վերանաւ դէպի Լոյս:

Ըզգալ կ'ուզեմ այս հովտին մէջ հոգեքով՝
Դիւքանքը ձեր, ո՛վ անըմար ծաղիկներ.
Ապրիլ ձեր մօտ, արիւն-արցունք շիրքերով
Սընունդ առած, սրբակերտուած կոկոններ:

Հ. Ա. Գ.

ՆՇԵԱՐՆԵՐ ՄԵՐ ԱՆՄԱՀՆԵՐԷՆ

Ինչպէս խոստացած էինք նախորդ թուով, ահա
չատերուն անծանօթ նշխար մը Դանիէլ վարուծա-
նէն, նշխար՝ որ, ինչպէս կ'ըսէ հրատարակիչը
ներքեւի ծանօթութեան մէջ՝ նախափորձ մ'է ֆրան-
սերէն լեզուով:

Վարուծան Կանտի մէջ «սիրուած ընկեր եւ
բարեկամ» է եւ ոչ միայն հայ մամուլին մէջ այլ
նաեւ արտասահման հնչած է համբաւը քերթողին.
«հայրենասէր բանաստեղծ եւ շատ ծանօթ իր երկ-
րին մէջ»:

Յաւալի է որ տպագրուած նշխարը պատուած է,
եւ ծանօթութեան շարունակութիւնը կ'իստառ:

Վարուծանի այս քերթուածը կարծես հեռուոր
չունչն ունի իր «Հեթանոս երգեր»ու Վահագնին:

Վարուծան իր պանդուխտի ողջոյնն է որ կու
տայ արձանին Վան Արթուրիտի, որպէս բոյնը կուր-
սընցուցած ու թեւարկ արծիւ, որ կը հանգչի
պահ մը անոր պատուանդանին վրայ, եւ անոր
կուրծքէն՝ ջերմացած Արեւելքի Արեւէն՝ կը շնչէ
սէր հանդէպ իր հայրենիքին:

Ու կ'երգէ փառքը Արթուրիտի, որ կրկին շան-
թերու սպառնալիքին դէմ գոռալով՝ կը միացնէ
իր հայրենի գաւառները. եւ մէկ շանթը միւսին
դէմ դիմելով՝ կը դառնայ յաղթական: Բարօրու-
թիւնն է որ կը յաջորդէ:

Եւ ահա նախանձը՝ որ ամբողջ աշխարհը անոր
դէմ թշնամի կը յարուցանէ: Աղետալի ժամը կը
հնչէ, մարդասպան տապալը կը հնձէ իր զլուխը,
եւ ինք՝ մեռած հայրենիքին մէջ՝ կ'ապրի տիեզեր-
քին մէջ եւ պատմութեան ոսկեղէն մուրճը իր ար-
ձանը կը քանդակէ:

Աստուածացած՝ անդենականչն կը հսկէ իր քա-
ղաքին վրայ եւ կը հիւրընկալէ Վարուծանը, որ
կ'աղբթէ չիթ չիթ անոր հոգիին... որ իր սիրտը
զուգուի զիւցազնութեան հետ եւ ծնունդ տայ ան-
մահութեան:

«Վասն զի դերագոյն օրը կը մերձենայ: Իմ
մարտիրոս ցեղս կը խորտակէ շրթանքը եւ կը
զգայ բարախը իր նախկին քաջութեան: Վեց դարեր
անկարող եղան ցրուելու կենսունակ աճիւնները,
եւ այս ժամուս նա կ'ընդոստնու առիծի պէս եւ
կը յառաջանայ իրրեւ արշալոյս մը»:

«Օ՛ն, Արթուրիտ, թող քու յիշատակդ, եւ յի-
շատակները իմ բարեպաշտօն նախնիքներուս ներ-
շնչեն ու զօրացնեն զիս, որովհետեւ, կը կրկնեմ,
դերագոյն օրը կը մօտենայ. ես պէտք եմ սուրս
առնել, զնեւ իմ խթաններս, թամբել իմ մըրկա-
չունչ նոյնդս եւ մեկնել դէպ ի պատերազմը
աստուածային Նեմեսիսի»:

Ահա ամփոփումը այդ քերթուածին:

ԽՄԲ.